

Pospíšil, Ivo

Nitranský tým - tentokrát v anglisticko-amerikanistické režii

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2003, vol. 52, iss. X6, pp. 210-211

ISBN 80-210-3086-0

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103319>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

-Gallové, rubrika o jubilatec je nápaditá, stejně jako partie o kulturologii a glosy a recenze – otázka je, zdali se tyto drobnosti hodí do vázané ročenky, která by měla mít spíše trvalejší ráz, i když vztahující se k současné době nebo k ní alespoň směřující. Musím říci, že mi v almanších Nitra nevdají ani tak národní orientace jako její přílišné a násilné, neorganické zdůrazňování; s pojmy jako Velkoslovenská říša mám pořád problémy...

Kdybychom se obezřetně vystříhali některých zmíněných rysů, dostali bychom sborníky, který jsou hodnotou samy o sobě, ale také inspirací: jak pokud jde o situaci národní literatury za hranicemi státu, tak

z hlediska širokého regionalismu. Zvláště v případě Brna, které po mnoha desetiletích poprvé nemá ani vlastní deník, by takové sborníky, které mají celonárodní přesah, potřebovalo jako soli. Jeden takový sborník, jeden kulturní, mezigenerační (nikoli úzce skupinový) literární, umělecký či kulturní časopis či deník hodný tradic české žurnalistiky je stokrát víc než zalýkáni se Moravou nebo megalomanskými evropskými sny: ty se mohou splnit jen tehdy, když budeme moci nabídnout něco původního, to, co je pro nás charakteristické, neboť Evropu zajímáme nejen v tom, co nás spojuje, ale hlavně v tom, v čem jsme nezastupitelní.

Ivo Pospíšil

NITRANSKÝ TÝM – TENTOKRÁT V ANGLISTICKO-AMERIKANISTICKÉ REŽII

Poetics of the Text. Department of English and American Studies, Faculty of Arts, University of Constantine the Philosopher in Nitra, Slovakia, International Literary Conference Proceedings (Nitra, 7–8 July 2002), Nitra 2002.

Spiritus agens řady nitranských aktivit Tibor Žilka uvádí tento sborník referátů z výše uvedené konference stručným přehledem aktivity tzv. Nitranského týmu a jeho pracoviště, ať již mělo jakékoli názvy. Základním jazykem tohoto sborníku – stejně jako několika předchozích – je angličtina; souvisí s úsilím pracoviště (Ústavu literární a umelecké komunikace) ještě více se mezinárodně zviditelnit – s tím začal již kdysi Anton Popovič (1933–1984).

Žilka také zmiňuje celebrity tohoto metodologického seskupení: kromě jeho samého to byl na počátku především zakladatel František Miko a pak Ján Kopál, Anton Popovič a Pavol Plutko. První období do roku 1975 lze charakterizovat jako zaměření na strukturu literárního textu. Od r. 1968 se publikovaly sborníky O interpretácii umeleckého textu (nedávno vyšel 23. svazek). Pak se objevily další významné osobnosti jako Peter Zajac, Valér Mikula a Peter Liba, od roku 1989 práci týmu vede Ľubomír Plesník. V letech 1994–97 byly do práce vtahováni členové katedry anglistiky a amerikanistiky – Daniela Petráková, Daniela Bačová, Silvia Pokrivčáková, Anton Pokrivčák, Edita Gromová a další. Východiskem byly dva sborníky vydané v angličtině – *Tracing Literary Postmodernism* (1998) a *Intertextuality in Postmodern Art* (1999).

Přítomný svazek nese všechny stopy Nitranské školy, ale přece jen je již jiný: kolem metodologického jádra se pohybuje plazma úvah, které s přesným

metodologickým rámcem, který byl v Nitě kdysi povinný, souvisí jen volně. Snad tu působila sama postmoderní hravost, ambivalence a znejistění. Zůstává tu však programová snaha o radikálnější změnu. Viditelná je například v příspěvku Istvána Vöröse A Farewell to Poetics. Nemyslím, že by tento diskurs byl ve všem hodný následování: „*The poetics of text is thus a set of earlier poetics. A set in which nobody tries to strike harmony between the inevitable contradictions [...] Inconsequence is one of the most scenic roundabout ways in literature [...] It must be so, as text itself is in the process of moving out of literature.*“ (s. 14) Podobně François-Xavier Gleyzon píše o tom, co už je známo (básnický moment); snad jen Zuzana Fabiánová zdařile spekuluje o literární postavě tím, že doplňuje známou Forsterovu klasifikaci „round“ a „flat“ o „rounded“ a „flattened“, ale nejsem si jist, zda je to plně funkční: vždyť E. M. Forster záměrně provokoval svým schematismem, takže opravovat ho ve smyslu nezbytných tranzitivních pásem je skoro zbytečné. Mnohem důležitější by bylo, co o literární postavě napsali v poslední době například Poláci a jiní Sřtedoevropané.

Myslím, že střízlivější je v tom Opavan Libor Pavera, který přijímá internet i masmédiá, ale také se obává: „*Zdá se tak, že zatím stále ještě stojíme na křižovatce mezi originalitou a totální serialitostí, na hranici.*“ (s. 47) Zajímavá je Viera Marková s koncepcí poetického bytí a trialismu (artetext – text, echotext, génitext). Na multikulturismu založila svou inspirativní studii Darina Pallová píšiči o východiscích a souvislostech vyučování literatuře.

Pak už následuje řada dílčích interpretací z pera Antona Pokrivčáka (Nathaniel Hawthorne's Alle-

gorical Imagination), Matthewa Sweneyho (Samuel Beckett Saved from Drowning) apod. O módní tzv. etnické poetice píše Jaroslav Kušnír, ale nemyslím, že je tu mnoho objevného. Obecněji bych anglistické a amerikanistické práce v tomto sborníku charakterizoval jako inspirativní, tematicky razantní, ale poněkud problémově uzavřené, pomíjející někdy teoretické výzkumu na jiných materiálech – to je ovšem v jistém smyslu pochopitelné (Daniela Petříková, Lucia Rákayová, Nina Vietorová) – jinak zase vyznívají konkrétněji ukotvené studie Aleny Smieškové a opavské badatelky Drahomíry Vlašínové (Strategie narace Jiřího Kratochvíla). I když oceňuji studii o poetice divadla z pera Daniely Bačové a Jany Javorčíkové, přesto vyzvedávám spíše

multidisciplinární studii Tibora Žilky o románu a jeho formových adaptacích a další studie v 5. oddíle *Poetics of Literature and Other Arts*. Pozoruhodná je také 6. část o nových technologiích, o překládání comicsu (Daniela Můglová/Edita Gromová), stejně jako kontempace Andreje Červeňáka na téma *Svet a človek ako ontologické a estetické modality*.

Shrnuto: sborník je oproti jiným nitranským počinům méně koncentrovaný, více polytematický a místy metodologicky rozbíhavý. O to více však inspiruje ve smyslu netradičního výkladu postmoderních jevů (a nejen jich) a nutnosti posunů a změn v klasické poetice.

Ivo Pospíšil

